

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ, ПОРІВНЯЛЬНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Кир'янчук І.Б.

аспірант,

Рівненський державний гуманітарний університет

АФОРИСТИЧНИЙ ТРИКУТНИК

Уже чотирнадцятий рік, з 2007 по 2020 роки, я займаюся написанням афоризмів. Уміння творити спалахом думки до мене прийшло несподівано, наче біла хмаринка у небі перед грозою. За увесь цей час творча свідомість десятки разів трансформувалась, насичуючись новими елементами в пізнанні стилю написання лаконічних філософських фраз. Щоразу, з новим написаним афоризмом, формувалося бачення природи цього жанру. Деякі відомі науковці називають його архаїчним, тобто таким, що фактично зник і побутує як поодинокі субстанції думки. Дехто взагалі не вважає афоризм літературним жанром. Відразу виникають слушні запитання: як можна вважати застарілим жанр, який щороку наповнюється новими творами (афоризмами)? як жанр може постати архаїчним, якщо є люди, які вдало займаються його безпосереднім відродженням? як, врешті-решт, можна не визнавати жанром складну філософську словесну форму, яка поколіннями, живучи і змінюючись, стала однією з центральних та навіть таких, на яку посилаються люди не тільки у творах, а й у повсякденному житті?

Філософія – це, по суті, центральна наука, тому що її паростки – і в фізиці, і в математиці, і літературі, і в праві, і в історії... Вона промовляє усіма науками до людського розуму. Людський розум сприймає її і робить відповідні висновки. Так, за її глибиною, розвинулась цивілізація і сформувався частковий світогляд сучасної людини.

Афоризм – це первонаочно філософський жанр. Він нескладний для осягнення, та складний для творення. Він формується у творах української та світової літератури, віднаходиться в народних прислів'ях та приказках, стає здобутком людей, що працюють у різноманітних галузях та мають неординарне філософське мислення.

Отож, відійду від самого терміну афоризму до історії виникнення нового, який безпосередньо з ним пов'язаний. Років два-три тому я, пишучи свій новий афоризм, помітив дивну догматичну його сутність. Я побачив, що з самого терміну «афоризм» може піти інший. Я склав два схожі, але різні афоризми до купи, помітивши, що завдяки ним виникає третій, який, не заперечуючи їх змісту, підсумовує усе, сказане у них. Провівши деякі асоціації, я дійшов висновку, що за формою новотвір схожий на трикутник. А, судячи з того, що трикутник складається з трьох рівноцінних афоризмів, я назвав його афористичним. Так утворився запропонований мною термін, який називається ***афористичний трикутник***. Щоб читач міг з середовища уяви перейти до середовища твору, я наведу приклад афористичного трикутника.

Де правда, там і мудрість.

Де мудрість, там і впевненість.

Де правда, там і впевненість.

Тобто, як бачимо, у ньому провідну роль відіграє кожен афоризм: перший – бо починає думку, висловлену у трикутнику, другий, який демонструє інший філософський матеріал для розмислу, та третій, який стає своєрідним афоризмом-підсумком того, що сказано у двох попередніх афоризмах.

Таким чином я, як автор, створив та обґрунтував термін «афористичного трикутника». На мою думку, звучить він найкраще у наступному вигляді: ***афористичний трикутник – це поєднання двох афоризмів, внаслідок якого виникає третій, підсумовуючий їх зміст***. Він має форму трикутника. Він показує глибинну сутність афоризму, доводить, що можна використовувати нову форму для його творення. За аналогією до вірша, афористичний трикутник може бути як безіменним, так і мати свою назву – усе, як говориться в науці, залежить від бажання автора.

Зрозуміло, що такий «піджанр» афоризму буде складним для творення, як і сам жанр афоризму. Але з часом він на рівних правах з іншими творами може увійти в двері світової літератури. Його можуть використовувати письменники, що пишуть філософські речі, поезію та прозу, творять у багатьох різнопланових жанрах. Як і сам термін «афоризму» – лаконічний, так і я по-лаконічному описав сутність нового, на мою думку, терміну, який претендує на своє місце в літературному бутті.

АВТОРСЬКИЙ ХРЕСТОМАТІЙНИЙ ДОДАТОК

Напористість – ґрунт для досягнення. Досягнення – ґрунт для пізнання.
Напористість – ґрунт для пізнання.

Твір любові

Хто любить, той творить. Хто творить, той самознищується.
Хто любить, той самознищується.

Шлях

Доля – це шлях до пізнання. Пізнання – це шлях до істини.
Доля – це шлях до істини.

Людина – це воля. Воля – це порив.
Людина – це порив.

Художник

Відчуваючи, малюю. Малюючи, живи.
Відчуваючи, живи.

Зоря творчості

Твір – це фрагмент думки. Думка – це фрагмент долі.
Твір – це фрагмент долі.

Мандрівка уявою

Уявляючи, творю. Творячи, підношусь.
Уявляючи, підношусь.

Суть творіння

Натхнення творить думку. Думка творить людину.
Натхнення творить людину.

Літопис віку

Доля – сутність історії. Історія – сутність епохи.
Доля – сутність епохи.

Осягаючи неосягнене

Розум пізнає. Пізнання рятує.
Розум рятує.

Дороговказ буття

Який напрям, такий рух. Який рух, такий шлях.
Який напрям, такий шлях.

Натхнення формує твір. Твір формує митця.
Натхнення формує митця.

Архітектура розуму

Розумна людина мислить. Мисляча людина планує.
Розум планує.

Характеристика дива

Диво зачаровує. Зачарування підносить.
Диво підносить.

Беззвуччя

Тишина заспокоює. Спокій мислить.
Тиша мислить.

Безмірність жанру

Афоризм узагальнює. Узагальнення монументує.
Афоризм монументує.

З-під струни гармонії

Музика надихає. Натхнення підносить.
Музика підносить.

Помисли читання

Людина подорожує книгою. Книга подорожує уявою.
Людина подорожує уявою.

Філософія мови

Мова утверджує душу. Душа утверджує людину.
Мова утверджує людину.

Грані осмислення

Мислення – феномен дійсності. Дійсність – феномен буття.
Мислення – феномен буття.